

**TIL O'RGANISHDA MADANIYATNING ROLI THE ROLE OF
THE CULTURE IN LEARNING LANGUAGE**

Botirjonova Diyora

Samarqand davlat chet tillar instituti talabasi

Tel: (+998)33 363-72-52

E-mail: botirjonovadiyora5@gmail.com

ANNOTATSIYA

Madaniyat va til ko'pincha ajralmas deb ta'riflangan va ular o'rtasidagi munosabatlar juda murakkab. Til nafaqat so'zlar, grammatik tamoyillar va jumalarni qurish yig'indisi, balki noyob madaniy me'yorlar, ijtimoiy tizimlar va kognitiv jarayonlardir. Muayyan madaniyatning lingvistik tamoyillari bilan bir qatorda ushbu madaniyatga xos kontekstlarni tushunish tilni samarali o'zlashtirish uchun markaziy o'rinni egallaydi.

Kalit so'zlar: Tilning evolyutsiyasi, Madaniyat to'qnashuvi, Imo-ishoralar va o'ziga xos o'zgarishlar, Samaradorlik, Tajriba, Tildan foydalanish, Madaniy me'yorlar, Kognitiv jarayonlar, Kommunikativ tushunmovchiliklar

ABSTRACT

Culture and language have often been described as inseparable and the relationship between them is highly complex. Language isn't just the sum total of words, grammatical principles and sentence construction, but also unique cultural norms, social systems and cognitive processes. Understanding these cultural-specific contexts along with linguistic principles of a particular culture is central to effective language acquisition.

Keywords: Evolution of language, Culture clash, Gestures and distinctive changes, Efficiency, Experience, Use of language, Cultural norms, Cognitive processes, Communicative misunderstandings.

KIRISH

Til va madaniyat: o'zaro bog'liqlik.

Til shunchaki so'zlar, jumalar va grammatik tamoyillarning yig'indisi emas. Shuningdek, u madaniy me'yorlar, kognitiv jarayonlar va ijtimoiy tizimlarning o'ziga xos birikmasidir. Ilmiy xulosalarga ko'ra, til va madaniyat bir-biridan ajralmasdir. Barcha madaniyat bevosita yoki bilvosita til bilan bog'liq bo'lsa-da, barcha tillar muqarrar ravishda madaniyatning bir qismidir. Live Science tomonidan berilgan ta'rifga ko'ra,

"Madaniyat - bu ma'lum bir guruh odamlarning tili, ijtimoiy odatlari, dini, oshxonasi, musiqasi va san'atini o'z ichiga olgan bilim va xususiyatlari".

Demak, madaniyatni tushunish yangi tilni o'rganish jarayonining muqarrar qismidir. Qolaversa, madaniyat faqat til bilan chegaralanib qolmaydi va biz til orqali biladigan boshqa turli komponentlarda aks etadi va namoyon bo'ladi. Bularga o'ziga xos oshxona, san'at, mifologiya, etiket, nutq ohangi, idiomalar va maqollar kiradi. Til hayotni va uning ichidagi narsalarni ko'rish usulini ta'minlaydi. Yangi tilni o'rganish yangi dunyoqarash, istiqbol va madaniyatni tushunish doirasini taklif qiladi.

Til va madaniyat evolyutsiyasi.

Tilning rivojlanishi bu tilda so'zlashuvchi ma'lum bir guruh odamlar tomonidan shakllantiriladi. Ularning madaniyati va turmush tarzi til rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Xuddi shunday, til madaniyatning shakllanishi va rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Binobarin, ikkinchi tilni o'zlashtirish so'zlar, iboralar va jumlar asosidagi madaniy kontekstlarni bilishni talab qiladi. Madaniyatni chuqurroq anglash uchun ularning ona tili va muloqot vositalarini bilish va tajribasi talab etiladi. Tilning aloqa vositasi sifatida madaniy jihatdan qanday qo'llanilishi bilan tandem bo'lishi ham juda muhimdir. Har bir madaniyat o'zini til orqali ifodalashning o'ziga xos va o'ziga xos usuliga ega.

Demak, tilni o'rganish nafaqat so'zlarni, jummalarni tuzishni va grammatikani o'rganishni talab qiladi. Bu, shuningdek, madaniyat va madaniy konnotatsiyalarni tushunishni o'z ichiga oladi. Shunda o'quvchi o'rgangan tilni to'g'ri ishlatish uchun qo'llashi mumkin.

Tildan foydalanishda madaniy to'qnashuv.

Kommunikativ tushunmovchiliklar turli mamlakatlardan kelgan odamlarning bir-birining munosabati, ijtimoiy me'yorlari va madaniy kelib chiqishini bilmasliklari tufayli ko'pincha o'rtasida yuzaga keladi. Ba'zi imo-ishoralar, so'zlar va muomala qoidalari, masalan, xushmuomalalikni ifodalovchilar, turli madaniyatlarga qarab farqlanadi. Misol uchun, Ispaniyada kimdir bilan uchrashganda qo'l berib ko'rishish yoki yonoqlaridan o'pish odobli hisoblanadi.

Bu madaniy me'yorlar bo'lib, ular juda katta farq qiladi va shuning uchun noto'g'ri talqin qilish tendentsiyasiga ega. Bunday kommunikativ to'siqlar va madaniy tushunmovchiliklarning oldini olish uchun til o'rganish bilan madaniy bilim va tushunishni targ'ib qilish juda muhimdir. Bu foydali va har tomonlama kommunikativ tajribani ta'minlaydigan parallel jarayondir. Bundan tashqari, yangi madaniyatni tushunish tilni yaxshiroq o'rganish va undan foydalanish uchun mustahkam vositadir.

Ba'zi mamlakatlarda, masalan, Shvetsiyada, agar kimdir bilan birinchi marta uchrashayotgan bo'lsangiz, gaplashayotganda bir-biringizdan biroz masofani saqlash odatiy holdir. Boshqa odamga teginish ko'pincha yoqimsiz bo'ladi. Germaniyada

boshlang'ich suhbatlar odatda rasmiy va muloyim bo'lib, janob/Miss/Xonim prefiksi va uning familiyasi bilan murojaat qiladi.

Yaponiyada ishbilarmonlik uchrashuvlari o'ziga xos tuzilma asosida o'tkaziladi, bunda yig'ilishning eng yuqori martabali a'zolariga, jumladan, o'tirish tartibiga ustunlik beriladi. Nimani eslatib o'tish kerak, nimani eslatib o'tmaslik va og'zaki gapirish kerakligi Yaponiya va AQSh yoki Buyuk Britaniya madaniyatlari o'rtasida katta farq qiladi.

Aslida, yapon madaniyati o'zining xushmuomalaligi va, ayniqsa, sukunat bilan munosabati bilan mashhur. Tarixan sukunat rostgo'ylik bilan bog'langan – bu e'tiqod Zen-buddizmdan kelib chiqqan bo'lib, bu yerda sukunat ma'rifat yo'li hisoblanadi.

Ijtimoiy muhitda sukunat g'oyasi G'arb nuqtai nazaridan juda noaniq bo'lib tuyulishi mumkin bo'lsa-da, xushmuomalalik, sukunat va aytayotgan narsangizni anglashning murakkabligini tushunish yapon tilini o'z ona sharoitida o'rganishda foydali lingvistik vosita bo'lishi mumkin.

Imo-ishoralar va ovoz ohangidagi o'ziga xos o'zgarishlar ham e'tiborga loyiqdir, chunki ular ham alohida iboralarning ma'nosiga ta'sir qilishi mumkin. Ushbu madaniy nuanslar odatda mahalliy aholi tomonidan bolalik davrida ota-onalariga taqlid qilish orqali tabiiy ravishda o'rganiladi va bir necha yillar davomida amalda qo'llaniladi.

Qo'l siqish yoki tabassum kabi umumiy imo-ishoralar bir nechta madaniyatlarda bir xil ma'noga ega bo'lishi mumkin bo'lsa-da, talqin qilish uchun ochiq bo'lgan boshqalar ham bor.

Eronda va Yaqin Sharqning ba'zi qismlarida suhbat paytida (yoki olomonda) bosh barmog'ini ko'tarish "o'rta barmoq" ni berish bilan teng deb hisoblanadi. G'arb mamlakatlarida ovqatingizni so'yish qo'pol hisoblanadi, ammo Yaponiyada bu sizning taomingizdan zavqlanishingizdan dalolat beradi. Filippinda barmoqlaringiz bilan kimnidir chaqirish faqat itlar uchun mos imo-ishora sifatida ko'riladi va ba'zi hollarda aybdorlar hibsga olinishi mumkin.

Ma'lumki, yangi tilni o'rganayotganda, madaniy farqlarga duch kelish uchun uzoq vaqt kerak emas. Bu farqlar nafaqat ona tilida so'zlashuvchi bilan qanday gaplashishni belgilaydi, balki ularning madaniyatining dunyoqarashini ham tasvirlaydi.

Madaniy tushunchalarga ega bo'lmasdan yangi tilni o'rganishning iloji bo'lmasda, agar siz uni o'zlashtirish imkoniyatingizni oshirmoqchi bo'lsangiz, o'rganayotgan tilingiz madaniyatiga sho'ng'ish yanada boyitilgan va tezroq o'rganish tajribasining kaliti bo'lishi mumkin.

Yangi tilni uning madaniy tushunchasiga sho'ng'imasdan o'rganishning iloji bo'lmasda, bu til bo'yicha bilimingizni oshirish til o'rganish jarayonini tezroq va boyitadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Nilufar Nematillaevna Zubaydova (2019) The teaching of English for specific purposes. : New York, USA, -30-33 b.
2. <https://www.academia.edu/9486824/https://thelanguagenetwork.medium.com>
3. <https://toppandigital.com/translation-blog>
4. <https://www.linkedin.com/pulse/teachers-discuss-how-important-culture-language-classroom>
5. <https://www.languagetrainers.co.uk/blog/why-is-it-important-to-learn-culture-while-learning-a-language>